GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior. România şi străinătate: Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ: la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 227. Lunĭ, Marţĭ 27 Noemvre (9 Decemvre) 1884.

Braşovŭ, 26 Noemvre (8 Decemvre)

Sâmbăta trecută fóia oficială din Budapesta a publicatŭ numirea baronului Sennyey ca Judex Curiae. Se ḑice că în curêndŭ preşedintele camerei magnaţilorŭ Szögyeny-Marich se va retrage dela acestŭ postŭ şi că în loculŭ lui va fi numitŭ totŭ Sennyey.

Guvernamentalii se bucură ca nisce copii, că Sennyey s'a învrednicitŭ a primí unŭ postŭ sub ocârmuirea d-lui Tisza. Ei suntŭ de părere că prin acésta cabinetulŭ Tisza câştigă unŭ razimŭ puternicŭ. De aceea ei serbézâ reîntrarea baronului Sennyey în viaţa publică ca unŭ evenemêntŭ importantŭ politicŭ.

In timpulŭ din urmă magnaţii insuflară prin oposiţiunea energică, ce au făcut'o proiectului de lege pentru căsătoriile mixte între evrei şi creştinĭ, marĭ îngrijirĭ. Tisza, care era dictatorŭ preste camera deputaţilorŭ, se sêmţí deodată fórte slabŭ faţă cu magnaţii. Ii trebuia unŭ aliatŭ cu ajutorulŭ căruia sĕ pótă sparge falanga boerilorŭ, şi a preoţilorŭ catolicĭ. Acestŭ aliatŭ l'a aflatŭ în persóna baronului Sennyey.

Puţinŭ importă aceea că cum l'a aflatŭ, décă Tisza a întinsŭ mâna mai întâiu orĭ Sennyey, séu décă, precum afirmă oficioşii, unŭ alŭ treilea (póte comitele Andrassy?) le-a pusŭ mânile una într'alta. Ajunge că aceştĭ doi ómenĭ de statŭ maghiarĭ s'au aliatŭ şi se nasce întrebarea că óre ce urmărĭ póte avé alianţa lorŭ pentru situaţiunea interiórâ a regatului.?

Alianţele sunt de diferită natură, ele potŭ fi sincere séu nu. S'a ḑisŭ că d-lŭ Sennyey va întrebuinţa posiţiunea lui înfluinţătóre ca Judex Curiae şi preşedinte alŭ camerei magnaţilorŭ, pentru de a înfluinţă guvernulŭ lui Tisza în sensulŭ politicei sale conservatóre séu, décă nu-i va succede acésta, alŭ rĕsturná.

Guvernamentalii declară însĕ tóte aceste faime de nisce scorniturĭ susţiindŭ, că nicĭ d-lŭ Tisza n'a capitulatŭ dinaintea lui Sennyey şi că nicĭ acesta n'a jertfitŭ nimicŭ din convicţiunile sale, dér amêndoi întêlnindu-se p'unŭ „terêmŭ neutralŭ,“ în Viena, şi sfătuindu-se asupra situaţiunei au aflatŭ de lipsă a-şĭ da mâna spre a conlucra împreună în serviciulŭ „naţiunei.“

S'a vorbitŭ şi s'a scrisŭ multŭ în anii trecuţĭ despre planurile politice ale lui Sennyey. Lumea se dedase a vedé întrînsulŭ unŭ viitorŭ ministru-preşedinte, avêndŭ chemarea de a direge măcarŭ în parte ceea ce au stricatŭ guvernele unguresci de 17 anĭ în cóce. De aceea se ḑicea, şi br. Sennyey însuşĭ declará, că încă nu i-a venitŭ timpulŭ.

Ei bine, acum se vede că a sositŭ şi timpulŭ lui Sennyey. Dér elŭ păşesce din nou pe arena politică în nisce împrejurărĭ, carĭ nu ni'lŭ mai presentă în lumina unui omŭ de statŭ, care vrea sĕ modifice şi sĕ îndrepteze ce s'a lucratŭ rĕu până acum, ci mai multă ni'lŭ înfăţişézâ ca pe unulŭ, care într'unŭ momentŭ decisivŭ oferă sprijinulŭ sĕu sistemului actualŭ de guvernare.

De ce tocmai acum a sositŭ timpulŭ lui Sennyey? După ce a totŭ aşteptatŭ elŭ până aḑi, traindŭ în cea mai mare retragere?

Óre aceea a aşteptat'o baronulŭ Sennyey ca Tisza sĕ centraliseze şi sĕ maghiariseze mai ântêiu întrega administraţiă a statului de susŭ până josŭ, ca sĕ scótă naţionalităţile nemaghiare din tóte posiţiunile lorŭ şi sĕ pregătéscă şi maghiarisarea instrucţiunei lorŭ naţionale?

Acum numai sĕ fi sositŭ timpulŭ lui Sennyey şi misiunea lui sĕ fie óre numai de a conservá şi întări starea lucrurilorŭ creată de d-lŭ Tisza?

Décă baronulŭ Sennyey nu cunósce altă măiestriă spre a-şĭ justificá renumele sĕu de omŭ de statŭ eminentŭ, atuncĭ îlŭ compătimimŭ de pe acum pentru desamăgirile, ce i-le va prepará timpulŭ, care pentru fapte măiestre de felulŭ acesta şi-a încheiatŭ de multŭ véculŭ.

Din dieta ungară.

Desbaterea bugetului se continuă în şedinţa de la 4 Decemvre.

Iulius Lits, după ce arată că partida guvernului 'şĭ bate jocŭ de moralulŭ politicŭ prin cinismulŭ cu care nesocotesce orice dorinţă a oposiţiunei; că pria acésta demoraliséză pe alegĕtorĭ făcêndu'i sĕ trécă în partida guvernamentală; că la alegerĭ bancnotele au jucatŭ rolulŭ voturilorŭ; ḑice că ar fi fostŭ multŭ mai simplu, ca guvernulŭ sĕ vêndă tóte moşiile statului, spre a acoperi deficitulŭ. Bugetulŭ îlŭ respinge.

Cornel Abranyi constată, că contrastulŭ de aḑĭ dintre statŭ şi societate l'a provocatŭ guvernulŭ, a cărui politică nu póte deştepta nicăierĭ marĭ aspiraţiunĭ; totŭ guvernulŭ e vinovatŭ şi de acea stare economică, care forméză motivulŭ urei dintre clase. Oratorulŭ atacă regimulŭ lui Tisza, ḑicêndŭ că totdeuna acestŭ guvernŭ a aşteptatŭ iniţiativa de susŭ, nicĭodată n'a avutŭ prevedere politică. Naţiunea se tocesce într'o luptă nefructiferă; multe puterĭ bune zacŭ aruncate, pe când mediocrităţile ocupă posturile înalte. Ministrulŭ preşedinte a ḑisŭ alaltaerĭ, că póte unŭ altulŭ va duce naţiunea în ţéra făgăduinţii. Acéstă declaraţiune dovedesce, că suntemŭ încă totŭ în pustiă; oratorulŭ e convinsŭ, că acea generaţiune, care négă pe adevĕratulŭ Dumneḑeu şi a făcutŭ viţelulŭ de aurŭ, nicĭ nu va intra în ţéra făgăduinţii. Refusă bugetulŭ.

Otto Herman declară receptulŭ politicŭ alŭ lui Grünwald de pré absolutisticŭ şi este acelaşĭ, care a încercatŭ sĕ'lŭ esecute împĕratulŭ Iosifŭ în interesulŭ germanisării. Oratorulŭ critică apoi teoria liberală a lui Keglevich. Cu acestŭ liberalismŭ intransigentŭ, care în praxă acceptéză tóte reservele şi legile neliberale, nu s'ar fi ivitŭ nicĭ Huss nicĭ Galilei. Oratorulŭ se'nchină numai acelui liberalismŭ, sub influinţa căruia s'arŭ însufleţí tóte instituţiunile statului de libertate, egalitate şi frăţietate. Societatea este neactivă, fiindcă Coloman Tisza îi înăbuşesce fiecăruia spiritulŭ şi paraliséză totŭ. Nimenea nu'şĭ póte desvolta puterea sa. Tisza se mulţămesce cu victorii micĭ parlamentare; nicĭ o singură ideă mare nu se află în vorbirile sale; totă nisuinţa sa este îndreptată intr'acolo, ca sĕ se susţină la putere. Refusă bugetulŭ.

Blasius Orban lovesce în guvernulŭ lui Tisza. A ajunsŭ lucrulŭ sĕ se hotărască totulŭ în clubulŭ partidei guvernamentale. Oratorulŭ condamnă administraţiunea. Respinge bugetulŭ.

Ignaz Zimandy vorbesce în numele alegĕtorilorŭ sĕi, carĭ, cu tóte presiunile guvernului, l'au trimisŭ în dietă. Bugetulŭ nu'lŭ primesce, fiindcă guvernulŭ jertfesce drepturile de independenţă date naţiunei în pactulŭ de la 1867, aşa d. e influinţa guvernului ungurescŭ asupra diplomaţiei. Oratorulŭ pledéză pentru întocmirea contingentului ungurescŭ alŭ armatei comune pe piciorŭ ungurescŭ. Datoria de a secuta acésta o are ministru preşedinte Tisza, care a combătutŭ atâtŭ de multŭ şi atâtŭ de vehementŭ pactulŭ, până şi-a aternatŭ de cuiu principiele sale, ca sĕ ajungă la putere. Trebue sĕ se întrebuinţeze tóte mijlócele constituţionale, pentru ca sĕ recâştige armata naţională. De aceea trebue înainte de tóte sĕ se rĕstórne acestŭ guvernŭ. Respinge bugetulŭ.

Celŭ din urmă oratorŭ a fostŭ: *Vincenţiu Babeşŭ.*

După dênsulŭ întrebarea e, că starea materială a ţĕrii bună e séu rea? pentru că aceea nimenea nu va trage-o la îndoiélă, că dările sunt fórte apĕsătóre şi că popórele cu aceste marĭ sarcinĭ sunt nemulţămite. Oratorulŭ face comparaţiune între bugetulŭ de acuma şi între celŭ ce fu înaintatŭ la Reichsratulŭ estraordinarŭ prin guvernulŭ de atuncĭ, bugetŭ care a rĕsturnatŭ pe guvernulŭ lui Bach, şi dênsulŭ află, că acestŭ din urmă bugetŭ (alŭ guvernului Bach) e mai favorabilŭ.

Se nasce întrebarea, că cine are dreptŭ? Datele aduse de oposiţiune suntŭ convingĕtóre, dar şi esplicaţiunile repeţite ale ministrului de finance încă ar fi liniştitóre, décă ni ar mai fi datŭ şi alte esplicaţiunĭ. Décă ministrulŭ de finance ar fi în stare a ne arĕtá, că bunăstarea ţĕrii în aceeaşĭ mĕsură cresce, atuncĭ oratorulŭ ar ḑice, că nemulţămirea generală e fără temeiu. Dar ministrulŭ de finance acésta nu ni-o póte dovedi. Urméză decĭ, că proiectulŭ de bugetŭ nu-lŭ putemŭ numi favorabilŭ.

Oratorulŭ se ocupă în speţialŭ cu proiectulŭ de bugetŭ. Creditulŭ, de care ne bucurămŭ, nu e veritabilŭ, pentru că nu-lŭ putemŭ folosi aşa, ca sĕ ne remână şi nouĕ ceva din elŭ, şi acestŭ creditŭ este unŭ creditŭ, care din anŭ în anŭ totŭ mai multe percente pretinde; nu e creditŭ veritabilŭ, ci numai amăgire, care va durá numai până când va vrea celŭ ce ne dă creditulŭ.

Oratorulŭ trece apoi la cestiunea naţionalităţilorŭ, şi reflectândŭ la cuvêntările lui Carolŭ Wolff şi Grünwald, ḑice că amêndoi oratorii potŭ avé dreptŭ — fiecare din punctulŭ sĕu de vedere. Dar' ministrulŭ preşedinte face orĭ şi ce în favorulŭ maghiarisării.

Oratorulŭ servesce cu date. Caransebeşenilorŭ nu li-a concesŭ ministrulŭ preşedinte sĕ-şĭ facă gimnasiu pe banii lorŭ proprii, ba chiar nicĭ rĕspunsŭ nu li-a datŭ. Guvernulŭ a secvestratŭ unŭ fondŭ — adunatŭ în biserica din Caransebeşŭ, din banii bisericelorŭ, pentru o scólă gr. or., — sub-pretecstulŭ, că acelŭ fondŭ ar fi destinatŭ pentru scólă comunală, ér nu pentru scólă confesională, cu tóte că încă în anii 30 s'a întêmplatŭ, pe când încă nicĭ idee de scólă comunală nu esista, şi nicĭ nu era iertatŭ a ţiné scólă neconfesională.

Ministrulŭ preşedinte a recunoscutŭ, că acestŭ fondŭ este numai pentru scóle române, dar aceea nu voiesce sĕ recunóscă, că scóla română e confesională.

Atuncĭ nimĕruia nu i-a putută vení ideea de a colectá pentru altă scólă decâtŭ pentru şcólă confesională. Cu tóte acestea, ministrulŭ preşedinte a secvestratŭ fondulŭ şi nu a urmatŭ esemplulŭ gloriosului, fericitului Eötvös, care atarĭ fondurĭ totdéuna le dă bisericilorŭ. Cum a purcesŭ ministrulŭ preşedinte în afacerea scólei din Bozovicĭ? Comunele din acelŭ cercŭ se obligă de a dá pe fie-care anŭ o sumă anumită din fondulŭ scolarŭ pentru înfiinţare de scóle cercuale. Comunele cumpĕră casă pentru scólă, care nu póte fi decâtŭ confesională, şi comunele îşĭ supunŭ scólele guvernului confesionalŭ. Guvernulŭ ţĕrii se opune şi închide aceste scóle, pentru că suntŭ confesionale.

Cestiunea cu cele 99 de scóle române gr. or. din confinii încă totŭ neresolvată se află, şi nu se scie pentru ce se secvestréză de scóle comunale, căcĭ sciutŭ este că acolo astfelŭ de scóle pe atuncĭ n'au putută esistá în înţelesulŭ legei din 68.

E dreptŭ, că astăḑĭ scólele confesionale suntŭ numai tolerate, suferite şi că parola guvernului e a înfiinţá numai scóle comunale de statŭ, care apoi nu potŭ fi decâtŭ numai maghiare, căcĭ scóle de statŭ nu vedemŭ decâtŭ maghiare. Şi apoi în scólele comunale se torturéză copii câte 5—10 óre numai cu limba maghiară, şi apoi nimenea n'are grije de aceea, că în limba mamei lorŭ copii nu sciu cetí. (O voce din stânga: Nu e dreptŭ.)

Oratorulŭ continuă apoi: Ce deosebire e între scóla confesională şi între cea comunală? Eu vĕdŭ, că guvernulŭ în privinţa acésta a plecatŭ într'o direcţiune, despre care însuşĭ nu e în stare sĕ-şĭ dea sémă, şi că guvernulŭ nu a înţelesŭ diferinţa între scóla confesinală şi cea comunală de statŭ. Acéstă deosebire voiu spune-o eu. De când esistă şcólele confesionale, în ele copii din cea mai fragedă vêrstă au învĕţatŭ tóte virtuţile, basate pe religiune. Copii astfelŭ au devenitŭ bunĭ patrioţĭ, credincioşĭ faţă cu domnitorulŭ lorŭ şi moralĭ în viaţa lorŭ, basândŭ

tóte aceste virtuţî pe religiune. Şi ce este acum urmarea acelei scóle, care se numesce comunală, dar care în realitate depinde de guvernŭ? Aceea, că în loculŭ religiunei s'a pusŭ interesulŭ. Astăḑî nu mai conduce religiunea pe poporŭ, respective păturile lorŭ cele mai înalte, c interesulŭ. La acésta vina e, că nu scimŭ deosebi interesele adevĕrate şi juste de interesele false şi egoiste. Şi acestei împrejurărî sunt de a se atribui multele rele, ce le întâlnimŭ pretutindenea în viaţa publică. Tocmai pentru aceea rogŭ pe onoratulŭ guvernŭ, sĕ nu declare rĕsboiu şcólelorŭ confesionale şi sĕ nu stăruiască cu totŭ dinadinsulŭ, ca scólele de statŭ sĕ fie comunale, şi sĕ nu-şî uite de binele poporului, căutândŭ desvoltarea, progresulŭ numai în ideea de statŭ maghiarŭ. Mai nainte de tóte sĕ se arate în faptă, că ideea de statŭ maghiarŭ e în stare a ferici popórele şi a le procura bună stare? Indată ce se va dovedi acésta, vorŭ urma şi consecinţele şi ródele binefăcĕtóre.

Acum însĕ poftiţî de priviţî şi veţî vedé, că nicî Ungurulŭ nicî Românulŭ nicî Sêrbulŭ nicî Slovaculŭ nicî Sasulŭ, nicî unu dintre tóte naţionalităţile nu sciu nimicŭ despre binele ca l'ar aduce ideea de statŭ maghiarŭ.

Până ce popórele nu vorŭ vede resultate bune, până atuncî veţî puté face câte de tóte, dar simpatia, alipirea popórelorŭ nu o veţî câştigă. Şi d. ministru preşedinte sĕ bage bine de sémă, ca, cu mesurile ce le ia, sĕ nu ducă Ungaria, unde a dus'o mĕsurile şi dispoziţiile lui Bach, care mĕsurî erau asemenea celorŭ ce le aplică actualulŭ ministru preşedinte. D-sa ḑice, că agitatorii amăgescŭ poporulŭ. E adevĕratŭ. Dar scie d. ministru preşedinte, cine sunt acei agitatorî? Esecutorii de dare şi administraţiunea cea rea. Ei bine, întrebŭ pe d. ministru preşedinte, câţî agitatorî a prinsŭ şi a condamnatŭ prin judecătoriile sale? Căcî judecătorii românescî nu sunt. Unde suntŭ dar agitatorii? Eu ḑicŭ că: da, suntŭ, adecă preşedintele guvernului **are lipsă** de ei pentru politica sa, ca sĕ îndemne pe poporulŭ maghiarŭ, cercurile maghiare, ca sĕ aducă jertfe enorme pentru statulŭ, care ar fi ameninţatŭ de naţionalităţî, deşi sciutŭ este că o astfelŭ de ameninţare nicăirî nu esistă. Ce póte sĕ ne arate? Căcî dispune de totŭ felulŭ de mijlóce. Ce a descoperitŭ până acuma d. ministru preşedinte? Pe câtŭ sciu eu numai una, aceea, că în streinătate, anume în România, suntŭ câţî-va fanaticî, — s'o spunemŭ sincerŭ, — dacoromanî, precum i-a numitŭ d. ministru, cam vre-o 3—4 mii de Românî inteligenţî, carî aicî nu au aflatŭ ocupaţiune şi pentru aceea au fostŭ siliţî se emigreze acolo. Ce urmézǎ din acestea? Urmézǎ că ministrulŭ sĕ-i aplice aicî în ţéră (risete în drépta), şi atuncî póte fi sigurŭ, că nu vorŭ fi agitatorî. (O voce din drépta: Nu o credemŭ!)

Şi eu afirmŭ, că acestei greşite politice numai atuncî i se va puté pune capĕtŭ, décă ne vomŭ convinge odată, că aicî în ţéră, acéstă patriă şi naţiunea maghiară n'are vrăşmaşî, şi precum acéstă sarcină de-o potrivă o purtămŭ, astfelŭ pe toţî fiii patriei deopotrivă trebue sĕ'i împărtăşimŭ şi de avantage. — Oratorulŭ declară în fine, că, deşi nu e mulţămitŭ cu guvernulŭ, în generalŭ primesce proiectulŭ de bugetŭ [1]).

Csanády Sándor: Neconsecinţă! (ilaritate!)

SCIRILE ḐILEI.

Vinerî séra s'a întrunitŭ la »Pomulŭ verde« o numerósă şi alésă societate din sînulŭ Româniiorŭ braşovenî la unŭ banchetŭ în onórea d-lui Dr. **Ioanŭ Neagoe** şi a familiei sale, care plécă ḑilele acestea din mijloculŭ nostru, spre a se stabili în Bucurescî. Dr. Neagoe şî-a câştigatŭ în cursulŭ praxei sale nu numai ca medicŭ capabilŭ ci şi ca bunŭ Românŭ unŭ frumosŭ renume în Braşovŭ. Atâtŭ d-sa câtŭ şi amabila şi inteligenta sa soţiă d-na **Veturia Neagoe** au fostŭ în séra de Vinerî obiectulŭ celorŭ mai căldurose doveḑî de simpatiă. Ne asociămŭ şi noi din tótă inima la simţĕmintele de profundŭ regretŭ, pentru că se ducŭ dela noi, şi la urările cordiale de fericire, ce li s'au adusŭ pentru viitorŭ, şi le ḑicemŭ: Sĕ ne revedemŭ în bine şi cu bine!

—0—

Nî se scrie din Deşŭ, că inspectorulŭ de dare Ionŭ **Lengyel**, românŭ, a fostŭ suspendatŭ din postŭ numindu-se în locu'i unŭ Biro Istvan din Odorheiulŭ sĕcuescŭ; de asemenea ni se scrie, că fiscalulŭ municipiului Markus şi oficialulŭ dela inspectoratŭ Victorŭ Darko suntŭ luaţî în acţiune disciplinară pentru neregularităţî comise cu ocasiunea vinderei moşiilorŭ pentru restanţe de dărî.

—0—

Ministrulŭ de culte unguresců a pusŭ în bugetŭ suma de 50,000 fl. pentru zidirea scólei reale din Deva. Până acum scóla a fostŭ instalată în două case, cumpĕrată una de comitatŭ şi alta închiriată, şi pentru care comitatulŭ adunase 20,000 fl. prin mărirea dărilorŭ. Bieţii Românî au trebuitŭ sĕ plătéscă, neavĕndŭ pentru acésta nicî măcar mângâerea de a avea o catedră de limba română cu unŭ profesorŭ românŭ.

—0—

Comunitatea orăşenéscă a Orăştiei a pusŭ la concursŭ postulŭ de fiscalŭ orăşenescŭ, plătitŭ cu 900 fl. pe anŭ.

—0—

După cum spune »Ellenzék,« în Deşŭ, Têrgu-Mureşului şi Sighişóră se vorŭ construi fortificaţii semipermanente, avĕndŭ fiecare o întindere, în care sĕ încapă 15,000 de ómenî.

—0—

Ministrulŭ de interne unguresců, aflândŭ de comerciulŭ scandalosŭ ce se face în diferite oraşe ale Ungariei şi chiar în Pesta cu fete, vênḑêndu-le agenţî secreţî în America, a datŭ o circulară către tóte jurisdicţiunile, în care le provócă sĕ fie atente când dau paşapórte mai cu sémă la fete tinere, sĕ se informeze dacă suntŭ jertfele astorfelŭ de speculanţî. Totdeodată autorităţile sĕ urmăréscă pe astfelŭ de agenţî şi sĕ'i pedepséscă cu tótă asprimea legii.

—0—

Comitetulŭ executivŭ pentru construirea căii ferate Mureşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa a petiţionatŭ pentru a se da acéstă concesiune.

—0—

Eduard Gregr, conducĕtorulŭ Cehilorŭ, a declaratŭ că împărtăşesce vederile lui Rieger în privinţa Ungariei şi prin urmare desaprobă articululŭ lui »Narodni Lysty,« despre care amŭ vorbitŭ în numĕrulŭ trecutŭ alŭ ḑiarului nostru.

Scirea e caracteristică. Cehii vréu tocmai prin Ungurî, carî facŭ oposiţiune, sĕ 'şî ajungă scopurile

—0—

Unulŭ din conducĕtorii insurgenţilorŭ crivoscianî din 1882 Perco Rendicî a fostŭ condamnatŭ de tribunalulŭ militarŭ din Cattaro la 12 anî carceră.

—0—

Ministrulŭ Brătianu şi-a depusŭ demisiunea în mânile regelui, care a şi primit'o, însărcinândŭ totŭ pe d. I. C. Brătianu cu formarea noului cabinetŭ. D-nii Carpŭ şi Maiorescu vorŭ intra în noulŭ cabinetŭ.

—0—

„L'Indépendance Belge« află din Petersburgŭ, că regina Elisabeta a României, forte cunoscută în Rusia prin lucrările ce a publicatŭ suptŭ numele de Carmen Silva, este aşteptată în acelŭ oraşŭ, venindŭ din Stockolm, pentru a face cunoscinţă cu principalii literaţî ruşî.

—0—

Se afirmă, ḑice »Românulŭ,« că ḑiarulŭ »Naţiunea« va înceta d'a mai apare la 1 Decemvre. La aceeaşî epocă unŭ grupŭ însemnatŭ de publicişţî şi ómenî politicî, între carî suntŭ d-nii M. Cogălnicénu, D. Brătianu, P. Grădiştênu vorŭ funda unŭ noŭ ḑiarŭ, care va purta titlulŭ: »Uniunea liberă «

—0—

»Românulŭ« anunţă, că guvernulŭ a începutŭ negoţierî pentru rĕscumpĕrarea liniei Lemberg-Cernăuţî-Iaşî; până rĕscumpĕrarea sĕ se îndeplinéscă, guvernulŭ va lua chiar de acum linia în esploatare.

—0—

Insemnata casă „Nicolopolu« din Londra, care are filiale şi în Galaţî şi Brăila, a încetatŭ plăţile. Acéstă catastrofă a lovitŭ mai multe case din România.

—0—

„Amŭ anunţatŭ, scrie »Vocea Covurluiului,« acum cât-va timpŭ prinderea renumitului Jani Diaside. Acestŭ banditŭ, după cererea guvernului otomanŭ, a fostŭ estrădatŭ Turciei, pusŭ pe unŭ vaporŭ şi pornitŭ la Constantinopole. Când ajunse vaporulŭ la Constantinopole, în momentulŭ debarcării s'a aruncatŭ în mare şi n'a apărutŭ de câtŭ la câte-va sute de paşî, lângă unŭ vaporŭ rusŭ, şi s'a urcatŭ pe bordulŭ sĕu; banditulŭ spera, se vede, protecţiune, însĕ căpitanulŭ l'a predatŭ autorităţilorŭ turceşţî.«

—0—

La 1 Decemvre începe recrutarea în tótă România.

—0—

Ministrulŭ de rĕsboiu alŭ Germaniei a presentatŭ comisiunii bugetare **charte**, din care se vede ţăria şi grămădirea trupelorŭ rusescî în ţinutulŭ dela graniţe.

—0—

Intemeiătorului stenografiei moderne, lui Franz Gabelsberg, cu ocasiunea centenarului sĕu în 1889 i se va ridica unŭ monumentŭ în München. Deja se colectéză de p'acum banî spre acestŭ scopŭ.

—0—

Profesorii universitarî din Madridŭ au protestatŭ în contra decretului regalŭ, care refusă a se ancheta purtarea poliţiei.

Disolvarea societăţii „Iulia."

Primimŭ în traducere textulŭ ordinului, prin care ministrulŭ de interne a disolvatŭ societatea »Iulia.« Elŭ este adresatŭ prefectului comitatului Clujiu, comitelui Eszterhazi Kalman, şi sună astfeliu:

Nr. 5396/1884.

Ilustre Domnule!

Avĕndŭ în vedere, că societatea de lectură »Iulia« a studenţilorŭ românî dela universitatea din Clujiu după investigarea făcută de sĕnatulŭ unrversitarŭ s'a depărtatŭ cu totulŭ în activitatea sa dela scopulŭ fixatŭ în statutele ei, ocupându-se şi cu **afacerî politice antipatriotice** şi periclitândŭ chiar, prin o astfelŭ de activitate, **pacînica convieţuire** între studenţii universitarî de diferite naţionalităţî; ordonezŭ disolvarea numitei societăţî. Eştî rugatŭ, Ilustre Domnule, sĕ binevoiescî a însărciná pe primarulŭ oraşului Clujiu cu executarea ordinului meu de faţă precum şi cu luarea mĕsurilorŭ în sensulŭ § 23 din statutele societăţii în privinţa averei ei şi totodată sĕ'lŭ avisezî, ca sĕ pună secvestru pe **cărţile antipatriotice** ce se află în bibliotecă, precum şi pe **archiva societăţii** şi sĕ-mî raporteze amĕnunţitŭ despre paşii sĕi alăturându-mî şi catalogulŭ bibliotecei.

Budapesta, 25 Noemvre 1884. *Tisza* m. p.

D-lŭ Tisza cere catalogulŭ bibliotecei societăţiî »Iulia.« De aicî resultă, că nu scie ce cărţî se află în ea. Cu tóte astea vorbesce de cărţî antipatriotice. Pe ce informaţiunî îşî baséză dér Escelenţa Sa ordinulŭ de disolvare?

CORESPONDENŢA PARTICULARĂ A »GAZ. TRANS.«

Aradŭ, 22 Noemvre v. 1884.

Domnule Redactorŭ!

Din o nouă corespondenţă d-to 12/24 ale curentei, publicată în numĕrulŭ 223 de erî alŭ »Gazetei,« vĕḑêndŭ că D-lŭ corespondentŭ alŭ D-Vóstră de aicî, — deşi în rĕspunsulŭ meu publicatŭ în Nr. 113 provocatŭ sĕ dovedéscă măcar prin unŭ singurŭ datŭ, cumcă guvernulŭ eclesiasticŭ de aicî ar fi ingeratŭ în vreunŭ modŭ la alegerea de deputatŭ dietalŭ în Boroşîneu, susţine şi acuma, însă fără a dovedi, că guvernulŭ eclesiasticŭ de aicî în adevĕrŭ s'ar fi mestecatŭ în aceea alegere: mĕ vĕdŭ silitŭ de nou şi prin acésta a dechiară de »scornitur̆î tendenţióse« şi asertaţiunile de acum, ca şi cele de mai nainte, până atuncî, până când d. Corespondentŭ va dovedi cu date, — ér nu cu vorbe góle, — asertaţiunile sale.

Eu în rĕspunsulŭ meu am susţinutŭ, ceea ce susţinŭ şi acuma, că nicî guvernulŭ eclesiasticŭ, nicî capulŭ acelui guvernŭ, n'au amestecatŭ la alegerea din cestiune, ér acum mai adaugŭ că pe aicî nicî nu s'a sciutŭ măcar de candidarea D-lui Bozganŭ, căcî acésta nicî prin foi, nicî pre altă cale nu s'a vestitŭ publicului.

De acea, dacă D-lŭ corespondentŭ susţine nu numai că ne-amŭ fi amestecatŭ în acea alegere, ci că amŭ fi avutŭ barem câtŭ de puţină cunoscinţă despre candidarea D-lui Bozganŭ, măcar cu 1—2 ḑile înainte de alegere cerŭ sĕ dovedéscă acésta, căcî atâta totŭ trebue sĕ scie, cumcă ceea ce omulŭ aseréză în publicŭ, şi încă asupra unei corporaţiunî cum e şi guvernulŭ eclesiasticŭ, trebue sĕ şi dovedéscă.

Acea împrejurare, că protopopulŭ Boroşîneului e socrulŭ protopopului Gurbanŭ şi că acesta a venitŭ dela Pesta etc. séu că acei orî alţî preoţî au votatŭ cu deputatulŭ guvernamentalŭ orî cu celŭ naţionalŭ, n'are nicî o legătură, şi aşa ḑicĕndŭ n'are de a face cu guvernulŭ eclesiasticŭ, şi prin urmare chiar aşa nu probéză întru nimica amesteculŭ guvernului eclesiasticŭ în alegere, precum nu probéză nicî acea asertiune a D-lui corespondentŭ, că eu aşŭ fi pututŭ scrie cuiva în acésta afacere. Da, amŭ putut̆ŭ scrie, însă n'amŭ scrisŭ şi cine susţine contrariulŭ trebue sĕ şi dovedéscă, căcî altfelŭ rĕspândesce neadevĕrurî în publicŭ.

Nicî aceea n'are de a face cu guvernulŭ diecesanŭ, décă asessorulŭ consistorialŭ A. a votatŭ cu Bozganŭ, ér asessorulŭ B. cu Bohus, precum s'a întêmplatŭ astă véră la alegerea din Aradŭ, când mai toţî asessorii consistoriali au votatŭ cu candidatulŭ maghiarŭ alŭ celorŭ din 1848. Şi unii şi alţii au votatŭ după libera voiă, ér nu la ordinulŭ guvernului eclesiasticŭ, carele n'are a impune nimĕnui cum sĕ voteze.

Eu am ḑisŭ şi susţinŭ şi acuma, că dacă scie D-lŭ Corespondentŭ, că cutare protopopŭ orî preotŭ orî asessorŭ a votatŭ cum nu-i place dênsului, întrebe-i pe dênşii pentru ce au votatŭ aşa şi nu altfelŭ? ér nu pe guvernulŭ eclesiasticŭ, — şi credemŭ că aceea vorŭ sci rĕspunde.

In fine şi asertiunea, că eu aşŭ fi participatŭ la acelŭ Comitetŭ, carele ar fi făcutŭ cutare apelŭ pentru Bohus, încă este unŭ neadevĕrŭ. Totŭ asemenea neadevĕrŭ este şi asertiunea, că în reşedinţa episcopéscă s'ar fi ţinutŭ conferinţa inteligenţei române de aicî pentru adoptarea programei »Viitorului,« şi că totŭ aicî, şi încă cu concursulŭ D-lui Tabajdi s'ar fi plănuitŭ şi abandonarea politicei oposiţionale.

In reşedinţa episcopéscă nu s'a ţinutŭ nicî când vre o asemenea conferinţă, ci o singură întrunire s'a ţinutŭ la Martie trecutŭ în localulŭ consistoriului, ér acésta numai pentru consultarea: dacă este sĕ participe şi de aicî cineva la conferinţa ţinută în Budapesta?

Cu tótă stima.

Ignaţiu Papp,
secret. consist.

[1]). Discursulŭ d-lui Babeşŭ îlŭ vomŭ publica întregŭ în unulŭ din numerii următorî. — Red.

Economia vitelorŭ.

Intre mijlócele pentru a combate bóla numită Febra actósă séu dorulŭ de gură şi de picióre, ce de câtva timpŭ bântue vitele din mai multe judeţe din ţéră, mediculŭ veterinarŭ alŭ judeţului Ilfovŭ, d. N. Michăilescu, care a făcutŭ studii speciale la scólele veterinare din Tulusa şi Alfort, şi a studiatŭ cresceiea vitelorŭ din Francia, Elveţia etc., a elaboratŭ nisce instrucţiunĭ populare, expunêndŭ în o limbă corectă totŭ ceea ce aparţine acestei bóle, pentru ca locuitorii, cunoscêndŭ mai de aprópe daunele ce produce bóla pentru fiecare în parte şi pentru toţĭ în genere, sĕ se facă ei înşişĭ ocrotitorii intereselorŭ lorŭ. Iată ce instrucţiunĭ dă d. medicŭ veterinarŭ N. Mihăilescu.

Instrucţiunĭ poporale asupra bólei numită Dorulŭ de gură şi de picióre séu febra-aftoasă.

In judeţulŭ Ilfovŭ, de câtva timpŭ sa ivitŭ asupra vitelorŭ marĭ cornute bóla numită Dorulŭ de gură şi de picióre. Toţĭ locuitorii, cari au vite, cunoscŭ Dorulŭ de gură şi de picióre şi cei carĭ nu o cunoscŭ se potŭ călăuzi din semnele următóre:

Vitele care au sĕ se bolnăvéscă, mai ântêiu nu mai vreau sĕ mânce, şi acésta nu dór că ele n'au poftă de mâncare, dér pentru că nutreţulŭ le supĕră la gură. In adevĕrŭ, décă în acestŭ timpŭ deschidemŭ gura vitei vedemŭ că e roşiă, că arde şi, când atingemŭ cu degetulŭ pe limbă séu pe gingii, vita caută sĕ scape din mâna nóstră, fiind-că o dóre. Altfelŭ vita pare destulŭ de veselă.

A doua ḑi însĕ, séu a treia ḑi, de când vita se cam feresce sĕ mânce ca înainte, décă noi îi dechidemŭ gura a doua óră, apoi pe lângă roşaţa şi căldura ce simţimŭ, mai vedemŭ nisce băsicuţe rotunde séu lungăreţe. Unele din aceste băşicĭ se spargŭ şi lasă în loculŭ lorŭ unŭ felŭ de spuzeală séu rănĭ, care nu suntŭ de locŭ adâncĭ, dér care se întindŭ una cătră alta ca o pecingine, făcêndŭ mai tótă gura o rană mai cu sémă pe buze, pe gingii, pe laturile limbei şi pe bucĭ. In acéstă stare biata vită ar vrea sĕ mănânce, dér nu póte, căcĭ durerea ce 'i face când ia nutreţulŭ în gură e aşa de mare, că mai bine se lipsesce. Dacă îi dămŭ o bucată de porumbŭ cu bóbele pe elŭ, îlŭ clefetesce câte unŭ sfertŭ de ceasŭ şi îlŭ înghite apoi întregŭ.

De la începutŭ, de când se bolnăvesce vita şi până se vindecă, i se scurge neîncetatŭ din gură nisce bale uleióse, care atîrnă în josŭ până la pămêntŭ. Adeseorĭ vitele au şi spume la gură când ele clefetescŭ balele.

Cea mai mare parte din vite, care se îmbolnăvescŭ de gură, se îmbolnăvescŭ în acelaşĭ timpŭ şi de picióre Ca şi la gură, ele facŭ mai ântêiu împrejurulŭ cununei unghielorŭ nisce băşicĭ, care spargŭ după o ḑi séu douĕ, se prefacŭ în rănĭ, se prelungescŭ printre degete şi câte o dată mergŭ aşa de adêncŭ, că desgrădinéză unghia şi cade. Atuncĭ degetele rĕmânŭ góle, când se póte întêmplă sĕ între şi în putreḑiciune şi sĕ aducă cu sine peirea vitei séu celŭ puţinŭ ologirea pentru totdéuna. Adeseorĭ asemenea băsicĭ se facŭ şi pe ugerŭ. Unŭ lucru asupra căruia ne rĕmâne sĕ atragemŭ băgarea de sémă a tuturorŭ locuitorilorŭ, carĭ au vite, este acésta: că bola dorulŭ de gură şi de picióre se asémănă în ceva cu Ciuma vitelorŭ, adică cu Pesta-Bovină. Vitele însă bolnave de ciumă nu se îmbolnăvescŭ la picióre. Pe lângă asta, la ciuma vitelorŭ le curgŭ pe lângă bale şi ochii, lăsêndŭ şiróe de lacrămĭ pe laturile feţei. Vitele suntŭ triste, gemŭ, gogescŭ şi în acelaşĭ timpŭ trece printr'ênsele. Şi orĭ cine ar vedea vr'o vită aşa îmbolnăvindu-se cu aceste semne din urmă, sĕ o închiză îndată unde-va şi sĕ spue primarului, ca sĕ ne cheme pe noi, căcĭ ciuma vitelorŭ este bóla cea mai îngrozitóre şi orĭ cine ar tăinui-o măcar o ḑi împedicându-ne sĕ luămŭ mĕsurĭ la timpŭ, va fi aspru rĕspunḑĕtorŭ înaintea legei.

Ceea ce privesce bóla de gură şi de picióre, deşi mulţĭ locuitorĭ au mai vĕḑut'o şi o cunoscŭ, cu tóte astea sunt fórte puţinĭ ómenĭ, carĭ se gândescŭ la daunele marĭ şi nesocotite ce acéstă bólă aduce mai ântêiu pentru dânşii şi apoi ţĕrei întregĭ. Cea mai mare parte din ómenĭ se mâugăe că acéstă bólă nu face sĕ piară vitele, fără ca nimenĭ sĕ se gândéscă mai departe. De aceea suntemŭ datorĭ a da desluşirĭ în acéstă privinţă şi a îndemná pe orĭ cine sĕ urmeze sfaturile nóstre, căcĭ altfelŭ nu o sĕ mai putemŭ scăpa multă vreme de bóla dorulŭ de gură şi de picióre.

Orĭ-cine trebue sĕ scie, că acéstă bólă nu vine din altă pricină decâtŭ din molipsire. Fie-care locuitorŭ, care are vite bolnave, căutândŭ îşĭ póte aduce aminte unde i s'a molipsitŭ vitele; orĭ că a fostŭ cu ele pe unde au datŭ peste niscai paie pline de bale dela o vită bolnavă; orĭ că a bĕutŭ din aceiaşĭ gălétă séu sghiabŭ, unde au fostŭ adăpate vite bolnave. Asemenea e de ajunsŭ ca cineva sĕ se mânjască pe mânĭ, pe haine séu pe picióre cu bale dela o vită bolnavă şi pe urmă a se întórce la vitele lui pentru a le da nutreţŭ séu apă şi îndată le molipseşte, le dă bóla. Astfelŭ bóla se duce dela vită la vită şi din satŭ în satŭ.

Când într'o comună durerea de gură şi de picióre nu s'a ivitŭ încă la nicĭ o vită a sătenilorŭ, dar se aude că în satulŭ vecinŭ vitele sunt bântuite, fiecare trebue sĕ se păzéscă sĕ nu se ducă cu vitele în acelŭ satŭ bântuitŭ, căcĭ de sigurŭ are sĕ se întórcă înapoi cu bóla; şi aceia carĭ se ducŭ după trebuinţe cu cai séu pe josŭ, sĕ aibă cea mai mare băgare de sémă sĕ nu ia molimă pe haine, pe încălţăminte séu cu căruţa.

Când bóla, cu tóte mĕsurile ce s'au luată, a intratŭ deja într'o comună, atuncĭ e fórte greu de a mai feri vitele, carĭ încă nu s'au îmbolnăvitŭ, şi lucrulŭ celŭ mai bunŭ şi mai nemeritŭ ce este de făcutŭ în acéstă împrejurare, este sĕ molipsimŭ tóte vitele din satŭ odată în aceaşĭ ḑi, pentru ca bóla sĕ se ivéscă la tóte vitele şi sĕ nu tărăgăiască multă vreme.

Molipsirea e lesne de făcutŭ şi étă cum: se ia dela o vită bolnavă bale, cu o bucăţică de cârpă, şi apoi o trecemŭ pela buzele vitelorŭ sănĕtóse ce voimŭ sĕ molipsimŭ. In 2 séu 3 ḑile, bóla începe şi după 6—7 ḑile se şi mântue şi mai tóte vitele se însănĕtoşéză. Altfelŭ, décă noi nu amŭ molipsitŭ vitele într'adinsŭ, étă ce se întêmplă:

Astăḑĭ se îmbolnăve ce la 2 séu 3 locuitorĭ câte o vită, mâne la alţĭ trei şi totŭ aşa douĕ trei vite în fiecare ḑi, bóla se prelungeşte lunĭ întregĭ. La unŭ locuitorŭ, unŭ bou e sănĕtosŭ şi altulŭ bolnavŭ, şi când celŭ bolnavŭ se însănĕtoşéză, se bolnăvesce pĕrechia lui şi astfelŭ se perdŭ lunĭ întregĭ de muncă, în care ómenii nu potŭ face nimicŭ. Cine se învoesce se facă transporturĭ cu chiriă, séu are de muncitŭ pămêntŭ, de căratŭ, etc. este nevoitŭ sĕ stea acasă până i se vorŭ îndrepta boii. Şi lucru însemnatŭ, după ce bóla şéde câtva timpŭ într'unŭ satŭ, trece pe urmă într'altulŭ cutreerândŭ neîncetatŭ satele şi pe urmă întorcêndu-se pe unde a fostŭ, aşa că vitele carĭ au zăcutŭ o dată se bolnăvescŭ după câteva ḑile din nou şi ér nu mai potŭ lucra.

Din pricina acestei prelungirĭ, afară de pagubile ce sufere fie-care locuitorŭ ce are vite, precum şi cei carĭ s'au angajatŭ a-le muncí ceva, mai suferimŭ o pagubă şi mai mare, ce ne costă pe toţĭ, pagubă ce ne vine din causa oprirei şi încetărei comerciului cu vitele, mai cu sémă că bóla dorulŭ de gură şi de picióre, pelângă că atinge vitele marĭ, mai atinge oile, porcii şi chiar omulŭ adesea se înbolnăvesce din acéstă bólă, mai cu sémă copii (când li-se dă lapte crudŭ).

De aceea, pentru ca sĕ scăpămŭ câtŭ se póte mai iute de acestŭ biciu ce a căḑutŭ asupra vitelorŭ şi sĕ cruţămŭ pagubile şi neajunsurile ce ea ne aduce, trebue sĕ ne dămŭ mâna de ajutorŭ şi sĕ lucrămŭ odată cu toţii:

1) Când în comună nu s'a ivitŭ încă dorulŭ de gură şi de picióre la nicĭ o vită, toţĭ locuitorii sĕ se păzéscă cu cea mai mare băgare de sémă, sĕ nu o aducă de prin vecinătate pe unde ea bântue.

2) Când ea din nenorocire s'a ivitŭ şi la vitele din satŭ, atuncĭ lucrulŭ celŭ maı bunŭ este sĕ o scurtămŭ prin molipsirea tuturorŭ vitelorŭ o dată, fără sĕ ne mai gândimŭ multă vreme.

Vitelorŭ bolnave de gură şi de picióre, este mai bine sĕ nu li-se dea nicĭ o doctoriă, ci sĕ fie lăsate în pace, că le trece mai iute şi mai uşorŭ. Singura grijă ce trebue sĕ avemŭ este a le da de 2 séu 3 orĭ pe ḑi apă amestecată cu 2 séu 3 mânĭ de mălaiu şi 2—3 mânĭ de tărîţe.

La picióre însă, când rănile suntŭ pré marĭ şi adêncĭ şi ameninţă a se desculţá de unghii, atuncĭ trebue sĕ le spălămŭ de 2 orĭ pe ḑi cu apă în care sĕ topimŭ o bucată de pétră vênătă (apa sĕ fie albastru deschisŭ ca cerulŭ) séu sĕ le ungemŭ cu păcură. Şi pe lângă astea, piciórele sĕ le ţinemŭ curate şi vitelorŭ sĕ le punemŭ aşternutŭ de paie uscate.

La gură doctoriile le face mai rĕu, cu tóte astea se întêmplă că bóla une-orĭ se arată cu rĕutate mai mare, atuncĭ mai bine este a se face cunoscutŭ primarului, pentru ca sĕ ne cheme pe noi.

Instrucţiunĭ cătră primarĭ, relativŭ la acéstă bólă.

Primarii suntŭ îndatoraţĭ de legea poliţiei sanitare veterinare:

1. A interḑice cu desĕvârşire circularea cu animalele bolnave prin comună şi acésta mai cu sémă pentrn a nu rĕspândí molima pe drumurĭ şi pe câmpŭ, ca astfelŭ ómenii streinĭ ce vinŭ prin comună sĕ nu se molipséscă şi se ducă bóla şi la ei.

2. A oprí, ca locuitorii sĕ nu trimită vitele bolnave la păscutŭ pe islazulŭ comunŭ, până ce nu vorŭ fi cu totulŭ sănĕtóse.

3. A învĕţá pe locuitorĭ cele cuprinse în aceste instrucţiunĭ şi a le esplicá rĕulŭ ce vine pentru ei toţĭ în genere din prelungirea bólei.

4. A încunosciinţá sub-prefectura şi comunele învecinate, când se va iví bóla în comuna séu cătunele respective, şi mĕsurîle ce se iau.

5. Se vorŭ pune paznicĭ séu santinele cu puscĭ la capetele comunei séu cătunei bântuite de bólă, precum şi la drumurile marĭ; carĭ santinele sĕ spue trecĕtorilorŭ, că în comună este bólă, şi sĕ nu lase pe trecĕtorĭ cu vite marĭ séu mărunte a se oprí séu a se abate din drumulŭ mare câtŭ ţine vatra comunei.

6. Pe timpulŭ câtŭ va durá bóla de gură şi de picióre în comună séu cătunŭ, nu se va mai eliberá de primarĭ nicĭ unŭ biletŭ de sănĕtate şi provenienţă séu de vênḑare pentru vite de orĭ-ce soiu ar fi.

7. Primarii suntŭ datorĭ sĕ esplice locuitorilorŭ, că legea îi obligă a face declaraţiune de vitele îmbolnăvite, şi primarii sĕ ţie socotélă de ele trimiţêndŭ din 7 în 7 ḑile sub-prefecturei tabela statistică Nr. 16 de mersulŭ bólei.

8. Aceste instrucţiunĭ vorŭ fi neîncetatŭ reamintite şi esplicate locuıtnrilorŭ, se vorŭ lipí pe uşa primăriei şi vorŭ fi distribuite proprietarilorŭ, arendaşilorŭ şi orĭ-cui va cere.

(Voinţa Naţională.)

Convocare.

Adunarea generală ordinară a »Reuniunei femeilorŭ române pentru ajutorarea vĕduvelorŭ sĕrace gr. or. din Braşovŭ şi Săcele« se va ţiné Vinerĭ în 30 Noemvre 1884 la 3 óre p. m. în sala de desemnŭ din edificiulŭ gimnasiuluì românŭ gr. or. La acéstă adunare se învită P. T. dómnele membre.

Braşovŭ, în 24 Noemvre 1884.

Susana Mureşanŭ, preşedintă.

St. Iosifŭ, actuariu.

ULTIME SCIRĬ.

Pesta, 7 Decemvre. — Baronulŭ Paulŭ Sennyey e numitŭ Judex Curiae.

Berlinŭ, 7 Decemvre. — Gladstone a declaratŭ într'o notă lui Bismarck, că Anglia deocamdată nu póte recunósce statulŭ Congo.

Petersburg, 7 Decemvre. — Cu ocasiunea serbării morţii de 1000 de anĭ a apostolului Metodiu se va înfiinţá în Petersburg unŭ internatŭ pentru fetele slave, carĭ voiescŭ sĕ cerceteze institutele de cultură rusescĭ. Colectările deja s'au începutŭ.

DIVERSE.

Regina Baccilelorŭ. — In cancelaria institutului de nebunĭ din Viena s'a petrecutŭ la 29 Noemvre n. următórea scenă: O femeie bĕtrênă aduse înaintea medicilorŭ pe fica sa, care 'nebunise. Carolina P. fusese institutóre la o scólă de fete şi locuia împreună cu mama sa. De câtva timpŭ fata devenise totŭ mai retrasă, isolându-se de tovarăşele sale în modŭ bătătorŭ la ochĭ. Chiar şi acasă mama sa observà o schimbare în purtarea fetii şi, când se deşteptá nóptea, o găsea pe Carolina la lucru cetindŭ în ḑiare şi cărţĭ adeseorĭ până la ḑiuă albă. Continua activitate a spiritului, care se ocupá cu rĕsboiulŭ ce l'au pornitŭ patologii în contra baccilelorŭ, făcu sĕ nască în fată idea nebună, că ea este regina baccilelorŭ. Cătră cardinalulŭ principe-archiepiscopŭ din Viena a scrisŭ ea poesii, tractate întregĭ despre teoria baccilelorŭ, combătândŭ teoria lui Koch. Ea ıstorisesce într'una din scrisorile sale, cum a scăpatŭ ea din mânile vestitului patologŭ, profesorului Striker, cu ocasiunea găsirii unei turme de baccile într'o plumână tuberculósă, tocmai în momentulŭ când profesorulŭ Striker era gata sĕ năvăléscă în regatulŭ ei şi sĕ-lŭ devasteze. Profesorulŭ Striker, istorisesce ea, tocmai voia sĕ nimicéscă baccilii, descoperiţĭ în plumână, printr'o fluiditate distructóre, când ea îlŭ rugà plângêndŭ sĕ'i cruţe regala ei viaţă. Profesorului Striker i s'a făcutŭ milă, şi îi dăruì viaţa, dar ea fugì din laboratoriu. Ca bună creştină se adreséză acum cătră cardinalŭ, ca sĕ'i încredinţeze mijloculŭ secretŭ. Ea scie bine, că făcêndŭ acésta cunoscutŭ, îi sunt numĕrate şi ei ḑilele, dar bucurosŭ se sacrifică pentru omenire. Mijloculŭ se numesce: Violetinŭ. Elŭ se produce, întrunindu-se tóte acidele cunoscute ın chemiă (urméză unŭ numĕrŭ nesfêrşıtŭ de nume), care apoi amestecate cu amoniacŭ, trebue sĕ stea anĭ şi ḑile într'o mixtură rece. Prin ferbere nesfêrşită, prin scuturărı, prin filtrărĭ şi volatilisărĭ se produce în fine o fluiditate albastră şi acésta este ucigĕtorulŭ Violetin, care inhalatŭ de ómenì, e în stare sĕ nimicéscă şi pe celŭ mai micŭ baccilŭ.

*

Inebunitŭ înaintea altarului. — Pe Pustă a apărutŭ acum câteva ḑile unŭ cismarŭ cu mirésa sa, înaintea preotului, ca sĕ'lŭ cunune. In timpulŭ serviciulul divinŭ ginerele deodată devenì neliniştitŭ. Când preotulŭ îlŭ întrebà de nume, 'ginerele isbucnì în rîsŭ cu hohotŭ. Preotulŭ nu luà în sémă acésta, ci puse ginerului celelalte întrebărĭ. Acesta rĕspundea la tóte cu acelaşĭ rîsŭ şi se purtà atâtŭ de bătătorŭ la ochĭ, încâtŭ nu mai rĕmase nicĭ o îndoială, că sêrmanulŭ ginere 'şĭ perduse mintea. Preotulŭ înspăimêntatŭ încetà a mai oficia cununia.

*

Lefurile funcţionarilorŭ î Germania. — Écă cum suntŭ plătiţĭ cei mai înalţĭ funcţionarĭ în Germania: principele de Bismarck primesce pe lângă 18,000 mărcĭ cheltuielĭ de represintare şi pe lângă locuinţă, 54,000 mărcĭ; secretarulŭ de statŭ la esterne comitele Hatzfeld, pe lângă 14,000 mărcĭ cheltuielĭ de represintare şi pe lângă locuinţă, 50,000 mărcĭ; secretarulŭ de statŭ V. Bötticher 36,000 mărcĭ şi locuinţă; secretarulŭ de statŭ la justiţiă dr. V. Schelling, 24,000 mărcĭ şi locuinţă; secretarulŭ de statŭ la finance, V. Burchard 20,000 mărcĭ şi locuinţă. Secretarulŭ de statŭ la poştă dr. Stephan 24,000 mărcĭ şi locuinţă. Ministrulŭ de rĕsboiu Bronsart v. Schnellendorf primesce 36,000 mărcĭ, locuinţă, indemnitate pentru mobile, încălḑitŭ şi optŭ raţiunĭ de furajŭ. Totŭ astfelŭ e plătitŭ şi şefulŭ admiralităţii, v. Caprivi. Şefulŭ statului maiorŭ alŭ armatei, generalulŭ feldmareşalŭ comitele Moltke, primesce 12,000 mărcĭ léfă şi 18 mii cheltuelĭ de represintare, locuinţă, serviciu, mobilatŭ, precum şi 6 raţiunĭ de furagiu. Cei patru-spre-ḑece generalĭ comandanţĭ primescŭ 12,000 mărcĭ léfă şi 18,000 mărcĭ cheltuielĭ de represintare (în care întră şi cheltuielele de biurou); de asemenea li se mai acordă locuinţă, mobilierulŭ şi încălḑitulŭ precum şi optŭ raţiunĭ de furagiu.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 6 Decemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.70
Rentă de aurŭ 4%	96.75
Rentă de hârtiă 5%	91.55
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	144.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	106.—
Bonurĭ rurale ungare	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.—
Bonurĭ croato-slavone	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.30
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.80
Renta de hărtiă austriacă	82.30
Renta de arg. austr.	83.75
Renta de aurŭ austr.	104.50
Losurile din 1860	136 50
Acţiunile băncei austro-ungare	872.—
Act. băncei de creditŭ ung.	313.—
Act. băncei de creditŭ austr.	307.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.77
Napoleon-d'orĭ	9.75½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.15
Londra 10 Livres sterlinge	123.20

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 24 Noemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	—	—
Renta rom. amort. (5%)	—	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
» „ „ (5%)	—	—
» » urban (7%)	—	—
» » » (6%)	94	—
» » » (5%)	—	—
Banca naţională a României	—	1262
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	311½
« » » Naţională	—	—
Aurŭ		13
Bancnote austriace contra aurŭ	2·05	2.07

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 9 Decemvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.70	Vênd.	8.75
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.70	»	9.72
Lire turcescĭ	»	10.96	»	11.—
Imperialĭ	»	9.96	»	9.98
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	125½	„	126.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile a. c., sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călci ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5·59	9.18	
Cluşiu (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
Cluşiu (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicica	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.09	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicica	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.